

סוקרַטס – גדול חכמי יוון

סוקרַטס היה אחד מגדולי חכמי אתונה, ששם לו למטרה ללמד את האנשים להפיר את האמת והיִושר שבחיים. כל תושבי אתונה הפירו את האיש קטן הקומה, הלבוש בגדים פשוטים, שהיה מתהלך ברחבת השוק ובבתי מלאכה ונכנס בשיחה עם כל אדם. הוא האמין, שהאנשים העושים מעשי צוול, אינם יודעים מידות טובות מהן, ויום אחד ילמדו להפיר את האמת, הצדק והמשפט וישנו את דרכיהם לטובה. הוא היה מציג שאלות שונות כדי

לבחון את האנשים, אם הם יודעים מדוע עליהם לשמור על החוק ולעשות את הטוב והישר. לא תמיד ידעו האנשים ששוחח עמם להשיב על שאלותיו, וסוקרטס, בחכמתו הרבה, היה משמיע פירושים על התשובות שקיבל, וכך הדריך אותם בדרך הנכונה.

הוא היה שואל: ידידות מהי? פֶּשָׁאֵדֵם אחד אוהב האחר, מיהו הידיד? זה שאוהב או זה שאוהבים אותו? האם שְׁנִיָּהֶם ידידים? בשאלות אלה היה סוקרטס מעודד את האנשים לחשוב. סיסמתו של סוקרטס הייתה: "דַּע את עצמך". הוא היה אומר: רק המודה שאינו יודע – רואה סימן ברכה בלימודיו. אבל האומר תמיד: "אני יודע הכול" – מה ילמד עוד? בדרך זו קנה לו ידידים ותלמידים רבים.

אך לא כל אזרחי אתונה הבינו את כוונתו הטובה של סוקרטס, והיו רבים שחשבו, כי הוא מעורר ספקות בלב האדם, אם יש לקיים את החוק ולעשות את הטוב ואת הישר. בייחוד רגזו עליו מנהיגי

אתונה, שאת מעשיהם הרבה לבקר, ועל-כן שנאו אותו מאוד. הם האשימו אותו, שהוא כופר באלים ומקלקל את מידותיהם של בני הנוער, ועל-כך העמידו אותו לדין.

באומץ לב טען סוקרטס בפני השופטים, כי בשיחותיו ובנאומיו הביא תועלת רבה למדינה. כל ימיו השתדל לעשות את בני אתונה לאנשים ישרים, ועל-כן ראוי הוא לכבוד ולא לעונש.

דבריו האמיצים הרגיזו את השופטים, והם דנו אותו למיתה. לילה אחד באו אליו תלמידיו ואמרו לו, כי עלה בידם לשחד את שומרי בית הסוהר, והוא יוכל לברוח בסתר ולהציל את נפשו. סוקרטס לא הסכים לכך ואמר: לא, תלמידיי היקרים! אמנם השופטים דנו אותי למיתה על לא עוול בכפי, אך חלילה לי מלזלזל בכבודו של בית המשפט. עלינו לכבד את החוק ואת המשפט, כי בלעדיהם לא יקום סדר בארץ.

את ימיו האחרונים בילה בשיחות עם תלמידיו וידידיו, ובשלוות נפש ציפה למותו. לפי הנהוג, שהיה קיים באתונה, הגישו שומרי בית הסוהר לנידון למוות כוס רעל לשתיה. סוקרטס שתה אותה והוציא את נפשו בשלווה. בן שבעים היה במותו על קדושת האמת.